

PISA

Platforma pentru Inițiative
de Securitate și Apărare

**KONRAD
ADENAUER
STIFTUNG**

RELAȚIA REPUBLICA MOLDOVA – NATO: ASCENSIUNE ORI STATUS QUO? >>

Produs elaborat de grupul de experți/experte a PISA

CHIȘINĂU 2023

Invazia Rusiei în Ucraina a avut un impact important, dar totuși diferit asupra anumitor state în relația lor cu Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (NATO). Unele state, așa ca Finlanda și Suedia, au optat pentru aderare la alianță. Altele, chiar dacă nu au solicitat aderarea, și-au intensificat cooperarea cu NATO. Printre acestea se numără și Republica Moldova, care din februarie 2022 până în prezent a marcat un avans substanțial în relațiile sale cu NATO.

Pentru început, este important de menționat că relația actuală între Republica Moldova și NATO nu este ceva nou. Astfel, Republica Moldova a devenit membru al Consiliului de Cooperare Nord-Atlantică încă din 1991, urmată de mai multe realizări, printre care și aderarea la Parteneriatul pentru pace în 1994, detașarea contingentelor militare în NATO KFOR începând cu 2014, Inițiativa de Consolidare a Capacităților de Apărare (DCBI) și altele [1]. Totuși, amploarea relațiilor de la începutul războiului a crescut simțitor, iar efectul acestei colaborări vor fi resimțite mai bine în termen mediu și lung. Între timp, sprijinul NATO pentru Republica Moldova este în creștere atât în plan politic, cât și în domeniul securității, în măsura în care Moldova își dorește acest lucru.

În plan politic, NATO intensifică sprijinul pentru suveranitatea și integritatea teritorială a Moldovei și încurajează evoluțiile democratice în țară. Oficiali din cadrul NATO au reiterat în repetate rânduri că alianța nu impune nimic Moldovei și amploarea relațiilor depinde de însăși Moldova. Adicional, Moldova este invitată la activități ale Alianței la care până în 2022 nu era invitată [2]. Aceste acțiuni, dar și retorici sânt benefice pentru noi deoarece arată atenția pe care alianța o acordă țării noastre și contribuie la crearea unei percepții mai bune din punct de vedere a securității.

Creșterea suportului politic este resimțit nu doar în discursurile oficialilor alianței, dar și prin vizitele de rang înalt în Republica Moldova. Un exemplu recent a fost vizita amiralului R. Bauer, care a avut întrevederi cu parlamentari, cu premierul și cu membri ai Guvernului Republicii Moldova. De menționat este faptul că vizita sa a fost prima vizită a unui Președinte a Comitetului Militar NATO în Republica Moldova. Oficialul a menționat că Moldova este una din prioritățile pentru sprijin, iar alianța identifică posibilități de a acorda un suport politic și mai mare [3].

O tranziție între suportul politic și cel pe filiera de securitate, a fost Summitul de la Madrid din iunie 2022. Declarația finală la acel summit, pe de o parte a reiterat sprijinul "politic și practic" pentru Republica Moldova, iar pe de altă parte a stimulat niște procese de suport pentru integritate, reziliență, dezvoltare a capacităților și independență politică – toate repere pentru securitatea națională [4]. Un exemplu al efectelor acestui summit ar fi și avansarea pachetului DCBI. În versiunea sa avansată, adițional la proiectele anterioare, "enhanced DCB package" abordează domenii de interes interinstituțional, nu doar militare – dezvoltarea personalului civil în structurile de forță, dezvoltarea carabinierilor, pregătirea civilă și altele [5]. Efectele acestor inițiative vor fi resimțite și mai mult în termen mediu și lung.

[1] Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova, Relația Republica Moldova – NATO, <https://mfa.gov.md/ro/content/relatiile-republica-moldova-nato>

[2] Dezbateri IPN, Moldova pentru prima dată la Summitul NATO: motive și efecte, 07.12.2022, https://www.ipn.md/ro/moldova-pentru-prima-data-la-summitul-nato-motive-si-8004_1093881.html

[3] The World News, Președintele Comitetului Militar al NATO, Robert Bauer, în vizită oficială la Chișinău: „Întreprindem măsuri pentru acordarea unui suport politic mai mare pentru R. Moldova”, <https://theworldnews.net/md-news/preedintele-comitetului-militar-al-nato-robert-bauer-in-vizita-oficiala-la-chisinau-intreprindem-masuri-pentru-acordarea-unui-suport-politic-mai-mare-pentru-r-moldova>

[4] North Atlantic Treaty Organization, Madrid Summit Declaration, 29.06.2022, https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_196951.htm

[5] North Atlantic Treaty Organization, Defence and Related Security Capacity Building Initiative https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_132756.htm#Moldova

La fel, pe filiera de securitate, o premieră importantă a fost sprijinul NATO pentru securitatea summitului Comunității Politice Europene din Bulboaca [6]. Chiar dacă NATO s-a implicat cu mijloace limitate pentru supravegherea spațiului aerian al Republicii Moldova, faptul implicării operaționale în sine este foarte important. În primul rând, supravegherea și respectiv securitatea summitului a fost la un nivel mai înalt datorită mijloacelor/platformelor NATO. În al doilea rând, la nivel strategic, mesajul a fost că Republica Moldova cere sprijinul NATO atunci când are nevoie, iar organizația poate oferi acest sprijin la solicitarea Moldovei. Nu în ultimul rând, a fost un precedent bun pentru viitoarea colaborare cu NATO și pentru a explica societății Republicii Moldova beneficiile pe care alianța le poate aduce țării noastre. Prin urmare, pe aspectul securității, summitul a demonstrat o etapă absolut nouă în colaborarea Moldovei cu alianța.

Un factor care nemijlocit influențează nivelul de colaborare Moldova – NATO și care merită o atenție deosebită, este societatea Republicii Moldova. Aici se observă un fenomen de influență reciprocă. Pe de o parte, voința societății influențează relația țării cu NATO. Pe de altă parte, cu cât mai strânsă este colaborarea, catalizată și de o comunicare strategică efectivă, cu atât și societatea pare să accepte mai mult noua paradigmă a relațiilor cu NATO. La moment este încă prematur de menționat o creștere semnificativă a numărului de susținători pentru o relație mai strânsă cu NATO. Totuși, sondajele arată o ușoară creștere a numărului celor care consideră o relație mai strânsă cu NATO ca fiind benefică pentru Republica Moldova – cu aproximativ 8% în mai puțin de șase luni [7]. Chiar dacă numărul acestei categorii de persoane nu este majoritar, teoretic, are loc o internalizare a noii realități în conștiința societății. Aceasta, în termen mediu și lung, poate crea condițiile necesare pentru o apropiere și mai mare între Moldova și alianță, ceea ce indiscutabil va ridica nivelul de securitate și prosperitate a țării.

Este adevărat că există aspecte care pot avansa și mai mult colaborarea Moldova – NATO, chiar dacă aceasta necesită timp pentru implementare. Comunicarea strategică mai eficientă, ridicarea capacității de valorificare și asimilare a sprijinului acordat, dezvoltarea gândirii critice în generațiile tinere, expunerea brutalității și a culturii strategice imperiale ale Rusiei – sânt doar câteva domenii la care Moldova probabil ar putea depune un efort mai mare. Un progres la aceste capitole ar impulsiona și mai mult cooperarea și ar amplifica efectele cooperării între Republica Moldova și alianța.

Totuși, relația între Republica Moldova și NATO va fi influențată și de condițiile în care se va încheia războiul în Ucraina. O eventuală victorie a Ucrainei cu eliberarea tuturor teritoriilor anexate ilegal de Federația Rusă începând cu 2014, va impulsiona și mai mult relația Moldovei cu NATO. Chiar și eliberarea parțială a teritoriilor ocupate, va influența pozitiv cooperarea cu NATO pentru că va crește încrederea societății în beneficiul apărării colective. Însă, încetarea acțiunilor de luptă în orice alte condiții, ar lăsa loc Federației Ruse pentru manipularea spațiului informațional. Aceasta ar facilita țarghetarea unei părți a societății noastre și ar putea încetini avansul relației Republicii Moldova cu NATO. Totuși, chiar și în acest scenariu, nu mai poate fi vorba despre o stopare a cooperării și colaborării cu NATO, ci de o încetinire a tempoului. Mai mult ca atât, probabilitatea acestui scenariu este foarte mică reieșind din situația actuală de pe câmpul de luptă, dar și cea regională. Ucraina pare să preia inițiativa operațională, iar aliații par determinați să continue sprijinul Ucrainei și respectiv, este destul de probabil ca Ucraina să elibereze cel puțin o parte din teritoriile sale ocupate, ceea ce indirect va favoriza relația țării noastre cu NATO.

Plus, cooperarea Republicii Moldova cu Organizația Tratatului Atlanticului de Nord va fi abordată în marja Summit-ului NATO care va avea loc pe 11-12 iulie la Vilnius, Lituania. Summitul are loc într-un moment critic

[6] North Atlantic Treaty Organization, NATO AWACS planes secure Moldova Summit airspace, 31.05.2023, https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_215106.htm

[7] Alina Cotoros, Sondaj: Peste o treime din cetățenii Republicii Moldova își doresc aderarea țării la NATO, 19.04.2023, <https://adevarul.ro/stiri-externe/republica-moldova/sondaj-peste-o-treime-din-cetatenii-republicii-2259765.html>

pentru NATO și securitatea europeană, în timp ce războiul din Ucraina intră într-o fază critică pe fondul contraofensivei Kievului și a instabilității crescânde de la Moscova. Dezbaterea privind furnizarea de garanții sau asigurări de securitate Ucrainei împotriva viitoarei agresiuni rusești ar putea ajunge, de asemenea, la un punct culminant la Vilnius. Republica Moldova a fost invitat să participe la Summit. La întrunire vor mai participa miniștrii de Externe din Georgia și din Bosnia. Cu referire la poziția referitoare la Republica Moldova, aceasta va fi inclusă în declarația finală a summitului din Vilnius.

Conform declarațiilor Adjunctului Secretarului General Mircea Geoană discuțiile de la Vilnius vor consolida parteneriatul Republicii Moldova cu NATO, asigurând că Alianța Nord-Atlantică este dispusă să coopereze cu autoritățile de la Chișinău "rapid și profund" "atât cât va propune Republica Moldova" [8]. Ceea ce vine să confirme principiul cooperării Alianței cu Moldova în limita ambițiilor politice, necesităților țării, dar și posibilității de asimilare ale asistentei acordate.

În concluzie, Republica Moldova, fără îndoială, și-a intensificat relațiile sale cu NATO după invazia Rusiei în Ucraina. Rezultatele acestei intensificări vor fi resimțite și mai mult în termen mediu și lung. Sprijinul politic al țării noastre la diverse activități, vizitele oficialilor alianței, implicarea la avertizarea timpurie în cadrul summitului din 01 iunie, participarea la Summitul din Vilnius, avansarea sprijinului pe diverse proiecte reprezintă doar câteva exemple ale intensificării cooperării. Important e ca Republica Moldova să creeze toate condițiile pentru informarea societății și asimilarea sprijinului acordat. Chiar dacă nu întreaga societatea Moldovei realizează beneficiile de securitate a colaborării între țara noastră și alianță, numărul celor care sprijină intensificarea relațiilor pare să fie în creștere și acesta trebuie valorificat.

[8]EXCLUSIVE // Partnership of the Republic of Moldova with NATO, in the attention of the Vilnius Summit. Mircea Geoană: We will discuss at the level of foreign ministers, 16.06.2023, <https://radiomoldova.md/p/15003/exclusive--partnership-of-the-republic-of-moldova-with-nato-in-the-attention-of-the-vilnius-summit-mircea-geoana-we-will-discuss-at-the-level-of->